

badaczom wrocławskim, którzy w sumie prezentowali swój dorobek aż 12 razy (11 x UW r + 1 x DSW). Fakt ten jest jednak konsekwencją dysproporcji w ilości i w obsadzie personalnej katedr „antycznych” obu ośrodków.

Natomiast jeśli chodzi o szeroko rozumianą historię Bizancjum oraz antyk chrześcijański, to w Szczecinie reprezentowało te dziedziny 10 badaczy (14, 705%) na 68 oficjalnie zgłoszonych uczestników, podczas gdy w Lublinie tylko 5 osób (7, 812%) na 64 oficjalne zgłoszenia. W wielkościach faktycznych wygląda to nieco inaczej: Szczecin to 10 na 65 = 15, 384%; Lublin to 5 na 56 = 8, 928%.

W ostatecznym podsumowaniu należy raz jeszcze podkreślić sprawną organizację lubelskiej konferencji i ogromny wysiłek małej grupy organizatorów tego przedsięwzięcia. Kolejna konferencja starożytnicza pod auspicjami Komisji Historii Starożytnej PTH ma się odbyć w Poznaniu w roku 2017.

Piotr Kochanek – Lublin, KUL

5. EGZEGEZA ŚW. HIERONIMA (Saint-Étienne, 15 X 2015; Lyon, 16 X 2015)

W dniach 15-16 X 2015 r. w Saint-Étienne (Université Jean Monnet) i w Lyonie (Université Catholique de Lyon) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Egzegeza św. Hieronima (L'exégèse de saint Jérôme)*. Organizatorami sympozjum były trzy jednostki naukowe: Université Jean Monnet Saint-Étienne, Université Catholique de Lyon i Laboratorium badawcze Histoire et Sources des Mondes Antiques, korzystające z pomocy dwóch stwarzyszeń: Textes pour l'Histoire de l'Antiquité Tardive i Approches Littéraires, Linguistiques et Historiques des Sources. Do udziału w komitecie naukowym konferencji organizatorzy zaprosili wybitnych znawców antyku chrześcijańskiego: honorowy przewodniczący – Pierre Jay (Université de Rouen), członkowie – Élie Ayroulet (Université Catholique de Lyon), Aline Canellis (Université Jean Monnet Saint-Étienne), Régis Courtray (Université Toulouse Jean Jaurès), Benoît Jeanjean (Université de Bretagne Occidentale, Brest), Laurence Mellerin (Le Centre National de la Recherche Scientifique, Histoire et Sources des Mondes Antiques – Sources Chrétiennes, Lyon), Bernard Meunier (Le Centre National de la Recherche Scientifique, Histoire et Sources des Mondes Antiques – Sources Chrétiennes, Lyon), Bertrand Pinçon (Université Catholique de Lyon). Zamiarem organizatorów było przebadanie różnych aspektów egzegezy św. Hieronima (od strony filologicznej, biblijnej, historycznej) obecnej nie tylko w komentarzach do poszczególnych ksiąg biblijnych, lecz także w innych jego pracach, np. w listach, homiliach, czy pismach polemicznych. Ich zdaniem egzegeza Hieronima zasługuje na szczególną uwagę ze względu na swe bogactwo. Hieronim korzystał bowiem ze źródeł żydowskich, chrześcijańskich i pogańskich, greckich i łacińskich (znał pisma Filona Aleksandryjskiego, Orygenes, Dydyma Ślepego, Tertuliana, Cyprian, Hilarego z Poitiers), stosował zarówno egzegezę alegoryczną, jak i dosłowną. Egzegeza Hieronima znacząco wpłynęła na Augustyna czy Juliana z Eklanum oraz na myślicieli epoki średniowiecza.

Obrazy w pierwszym dniu konferencji (czwartek – 15 X 2016) odbywały się na Uniwersytecie Jean Monnet w Saint-Étienne (Site Tréfilerie – 33 rue du Onze-Novembre – 42100 Saint-Étienne; Bâtiment B – 1^{er} étage – Salle du Conseil – B1.1).

O godz. 8.30 otworzyli je: prof. Youcef Ouerdane – wice-przewodniczący Rady Naukowej Université Jean Monnet w Saint-Étienne i prof. Florence Garambois-Vasquez – prezes filii Laboratorium badawczego Histoire et Sources des Mondes Antiques Laboratoire w Saint-Étienne. O godz. 9.00 rozpoczęła się część merytoryczna. Wykład inauguracyjny pt. *Problèmes du canon de l'Ancien Testament, notamment en Occident* wygłosił prof. Gilles Dorival – emerytowany profesor Université de Provence (Aix-Marseille I). Po wykładzie nastąpiła przerwa (godz. 10.00 - 10.45), po której rozpoczęła się pierwsza część konferencji. Sesji tej przewodniczył prof. Jean-Marie Auwers z Uniwersytetu Katolickiego w Louvain-la-Neuve. W czasie tej sesji wygłoszono trzy półgodzinne referaty: 1) Laurence Mellerin (Le Centre National de la Recherche Scientifique, Histoire et Sources des Mondes Antiques – Sources Chrétiennes, Lyon): *Cartographie des lieux bibliques dans l'oeuvre de Jérôme, à l'aide de Bindex*; 2) Edoardo Bona (Università degli Studi di Torino): „*Sola Scripturarum ars est, quam sibi omnes passim vindicent*” (*Hier. Epist. 53*). *L'esegesi non è un'attività da dilettanti*; 3) Ivan Bodrožić (KBF-u Sveučilišta u Zagrebu): *Trinità – Dio vivo – come chiave ermeneutica geronimiana della retta comprensione della Scrittura*. Po ostatnim wykładzie miała miejsce dyskusja, która zakończyła tę część konferencji.

Obrady wznowiono o godz. 14.00. Sesji popołudniowej przewodniczył prof. Markus Mülke z Theologische Hochschule der Evangelisch-Lutherischen Kirche (Augustana) w Neuendettelsau. Podczas tej części konferencji zostało zaplanowanych sześć trzydziestominutowych prelekcji, jednak z powodu nieobecności dwojga prelegentów w rzeczywistości wygłoszono tylko cztery referaty: 1) Guillaume Bady (Le Centre National de la Recherche Scientifique – Sources Chrétiennes, Lyon): *La „vérité hébraïque” ou la “vérité des Hexaples” chez Jérôme d'après la Lettre 106*; 2) Laurence Vianès (Université Stendhal-Grenoble III): *Jérôme et l'exégèse d'Apollinaire de Laodicée*; 3) Jean-Louis Gourdain (Centre Théologique Universitaire, Rouen): *L'exégèse de Jérôme prédicateur*; 4) Delphine Viellard (Centre d'Analyse des Rhétoriques Religieuses de l'Antiquité, Strasbourg): *Jérôme exégète dans le „De Viris illustribus”*. Na konferencję nie przybyli: Neža Zajc, która zaplanowała prelekcje pt.: *Saint Jerome – The Origins of Western translational normative* oraz Benoît Mounier, który miał wygłosić referat pt.: *Saint Jérôme lecteur d'Eusèbe de Césarée dans ses commentaires sur les Petits prophètes*; Obrady popołudniowe zakończyła dyskusja i podsumowanie. O godz. 18.00 uczestnicy konferencji zostali przewiezieni autokarem z Saint-Étienne do Lyonu, by tam spożyć kolację, a następnego dnia uczestniczyć w drugim dniu sympozjum.

Obrady w drugim dniu konferencji (piątek – 16 X 2016) odbywały się na Uniwersytecie Katolickim w Lyonie (Université Catholique de Lyon, Campus Carnot – 23 place Carnot – 69002 Lyon; Salle K260 – 2^e étage). O godz. 8.00 spotkanie otworzył ks. prof. Bertrand Pinçon – Dziekan Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu w Lyonie. Następnie, o godz. 8.30, rozpoczęła się sesja przedpołudniowa, której przewodniczył dr Bernard Meunier – Dyrektor Instytutu i kolekcji Sources Chrétiennes. W czasie tej sesji wygłoszono trzy półgodzinne referaty: 1) Markus Mülke (Theologische Hochschule der Evangelisch-Lutherischen Kirche – Augustana, Neuendettelsau): *Hieronymus und die christliche Poesie*; 2) Régis Courtray (Université Toulouse Jean Jaurès): *Questions critiques autour du Commentaire sur Daniel de Jérôme*; 3) Jean-Marie Auwers (Université Catholique de Louvain): *Jérôme et l'érotisme du Cantique des cantiques*. Po wygłoszeniu ostatniej prelekcji miała miejsce dyskusja, po której dokonano krótkiego podsumowania tej części spotkania.

Po przerwie, o godz. 11.00, wznowiono obrady. Drugiej sesji przedpołudniowej przewodniczył prof. Paul Mattei z Uniwersytetu w Lyonie Université Lumière-Lyon II). W czasie tej części konferencji wygłoszono dwie prelekcje: 1) Alessandro Capone (Università del Salento): *Scomposizione e composizione dei „Tractatus in psalmos” di Gerolamo*; 2) Elena Orlandi (Université de Bologne): *Aspetti della rielaborazione delle omelie origeniane sui Salmi (Cod. Mon. Graec. 314) nei „Tractatus in Psalmos” di Gerolamo*. Po ostatnim wykładzie miała miejsce dyskusja, która zakończyła obrady przedpołudniowe.

Po przerwie obiadowej obrady wznowiono o godz. 13.30. Pierwszą sesję popołudniową poprowadził prof. Benedetto Clausi z Università della Calabria. W czasie tej sesji wygłoszono cztery referaty: 1) Aline Canellis (Université Jean Monnet Saint-Étienne): *Saint Jérôme et l'exégèse du Psaume 89 (Epist. 140 à Cyprien, Tractatus et Commentarioli)*; 2) Élie Ayroutlet (Université Catholique de Lyon): „*Ego dixi: dii estis*”, „ἐγὼ εἶπα: Θεοὶ ἐστε”. *Exégèses théologiques croisées de Jérôme et Maxime le Confesseur sur un verset du Ps 82 (81)*; 3) Giulio Malvasi (Università degli Studi di Padova): *Giobbe nell'esegesi anti-pelagiana di Girolamo*; 4) Benoît Jeanjean (Université de Bretagne Occidentale): *Saint Jérôme face au péché d'après son exégèse de Jb 14, 4-5, Ps 50, 7 et Ps 42, 2*. Po czwartej prelekcji miała miejsce dyskusja, po której – podobnie jak – poprzednio – dokonano krótkiego podsumowania tej sesji.

Po półgodzinnej przerwie, o godz. 16.15, wznowiono obrady. Ostatniej sesji konferencji przewodniczył prof. Benoît Jeanjean z Université de Bretagne Occidentale. W czasie jej trwania zostały wygłoszone cztery prelekcje: 1) Francesco Pieri (Università Emilia Romagna: Università degli Studi di Bologna): *Jérôme dans l'histoire de l'interprétation de Paul. Un état des lieux*; 2) Paul Mattei (Université Lumière-Lyon II): *Jérôme exégète de Paul dans les questions relatives à la grace*; 3) Benedetto Clausi (Université de Calabre): *Il cristiano perfetto: evoluzione di un paradigma evangelico nell'esegesi geronimiana della parabola del giovane ricco*; 4) Roberta Franchi (Université de Waterloo, ON, Canada): *“Va”, vendi quello che hai e dàlo ai poveri”: l'esegesi geronimiana tra teologia e prassi*. Podobnie jak poprzednio, sesję tę zakończyła dyskusja, po której dokonano podsumowania obrad.

W czasie konferencji w sumie zaplanowano 23 odczyty, jednak faktycznie wygłoszono 21 referatów dotyczących różnych aspektów egzegezy św. Hieronima. Prelekcje wygłoszili uczeni z sześciu państw: Francji (11 osób), Włoch (6 osób), Belgii (1 osoba), Chorwacji (1 osoba), Kanady (1 osoba) i Niemiec (1 osoba).

ks. Piotr Szczur – Lublin, KUL

6. XIII SPOTKANIE OKRĄGŁEGO STOŁU TOWARZYSTWA STUDIÓW SYRIACKICH (Paryż, 13 XI 2015)

W dniu 13 XI 2015 r. spotkali się w Paryżu w Instytucie protestanckim Teologii na (Institut Protestant de Théologie, 81 Boulevard Arago, Paris) członkowie i sympatycy Societé d'Études Syriaques na 13 Table Ronde. Tematem obrad były **kontrowersje teologiczne i ich reperkusje w świecie używającym języka aramejskiego**